

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

İKİZTAŞ ELEKTRİK TAAHHÜT TİCARET VE SANAYİ LİMİTED ŞİRKETİ / TÜRKİYE

(Başvuru No. 21962/15)

KARAR

Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokol'ün 1. Maddesi • Pozitif yükümlülükler • Mülkiyete saygı hakkı • İdarenin, bir yapı ruhsatı alınırken başvuran tarafından belediyeye ödenen otopark yerlerini sunmak üzere gerekli tedbirleri almaması • Yerel mahkemeler tarafından zararın tazmin edilmemesi

STRAZBURG

4 Ekim 2022

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2022. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

**İkiztaş Elektrik Taahhüt Ticaret ve Sanayi Limited Şirketi/Türkiye
davasında,**

Başkan

Jon Fridrik Kjølbro

Hâkimler

Egidijus Kūris,

Branko Lubarda,

Pauliine Koskelo,

Jovan Ilievski,

Gilberto Felici,

Saadet Yüksel

ve Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Dorothee von Arnim'in katılımıyla
Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türk hukukuna tabi bir limited şirketi olan İkiztaş Elektrik Taahhüt Ticaret
ve Sanayi Limited Şirketi'nin ("başvuran"), 24 Nisan 2015 tarihinde, Türkiye
Cumhuriyeti aleyhine, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin
Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca Mahkemeye yapmış olduğu
başvuruyu (No. 21962/15),

Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi bağlamında sunulan
şikâyetlerin Türk Hükümetine ("Hükümet") bildirilmesine ilişkin kararı,

Tarafların görüşlerini dikkate alarak

6 Eylül 2022 tarihinde kapalı oturumda gerçekleştirilen müzakerelerin
ardından, söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Başvuru, başvuranın bir yapı ruhsatı alırken belediyeye "otopark
ücreti" adı altında bir miktar para ödemesi ve bunun karşılığında idarenin otopark
yeri sunmamasıyla ilgilidir.

OLAY VE OLGULAR

2. Başvuran, Mersin merkezli bir limited şirkettir. Başvuran, Avukat A.
Sağlam tarafından temsil edilmiştir.

3. Hükümet, kendi yetkilisi, Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi
Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilmiştir.

4. Başvuran, bir yapı ruhsatı talebiyle Mersin Belediyesine başvurmuştur.
5. Belediye, ilgiliden, otopark alanı sunmadığı için katılım vergisine karşılık gelen bir “otopark ücreti” ödemesini talep etmiştir.
6. Nitekim İmar Kanunu uyarınca, bir yapı ruhsatından faydalanan kişi olarak başvuranın aynı zamanda sayısı konutların türüne ve sayısına göre değişen özel otopark alanları inşa etmesi gerekmektedir.
7. Mevcut davada arazinin bir sit alanına yakın bir yerde bulunması nedeniyle söz konusu otopark inşaatı mümkün olmamıştır.
8. Dolayısıyla İmar Kanunu’nun 37 ve 44. maddeleri uyarınca başvuranın otopark alanı sunmadığı için belediyeye “otopark ücreti” olarak bilinen bir katkı vergisi ödemesi gerekmiştir. Bu nedenle başvuran, 38 otopark bedeline karşılık gelen toplam 59.879,35 Türk lirasını (TRY) (olayların meydana geldiği tarihte yaklaşık 37.500 avro) birkaç defada ödemiş ve böylece 20 Nisan 2006 tarihinde yapı ruhsatını almıştır.
9. Bu katkının ödenmesi, özellikle, örneğin yeni konutların inşası durumunda şehirdeki otopark sıkıntısının giderilmesini mümkün kılmıştır. Ayrıca, başvurana kamuya açık otopark yerlerinin tahsis edilmesine imkân sağlamıştır. Ancak belediye ilgiliye bu hizmeti hiçbir zaman sunmamıştır.
10. Başvuran, 9 Temmuz 2009 tarihinde, katkı payını iade etmesi için Mersin Belediyesine bir ihtarname göndermiştir.
11. Belediye sessiz kalmıştır.
12. Başvuran, 6 Kasım 2009 tarihinde, Mersin İdare Mahkemesi önünde tazminat davası açmıştır. Başvuran, belediyenin hizmet kusuru işlediğini ileri sürerek maruz kaldığı kanaatine vardığı maddi ve manevi zarar için 224.752,35 TRY talep etmiştir. Başvuran, bu bağlamda, 38 otopark yerinin bedelini ödediğini ancak belediyenin kendisine herhangi bir otopark yeri tahsis etmediğini hatırlatmıştır.
13. Mersin İdare Mahkemesi, 29 Aralık 2010 tarihli bir kararla, kamu hizmetlerinin bir plan dahilinde gerçekleştirilmesi gerektiği ve talep ettiği miktarı almış olmasına rağmen belediyenin kendisine otopark yeri tahsis edememesinin idareye atfedilebilecek bir hizmet kusuru olarak değerlendirilemeyeceği gerekçesiyle davayı reddetmiştir.

14. Başvuran, bu karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

15. Danıştay, 30 Mart 2012 tarihli bir kararla, itiraz edilen kararı onamıştır.

Danıştay özellikle şu karara varmıştır:

“(…) Tüm bu açıklamalar ve yasal düzenlemelerden de anlaşıldığı üzere, yerleşme alanlarında araçların sebebiyet vereceği trafik sorunlarının çözümü, sağlıklı bir kentleşme ve güvenli bir ulaşım sisteminin oluşturması yetki ve sorumluluğu, duruma göre merkezi ya da yerel yönetim idarelerine ait olmaktadır. İlgili idarelerin bu sistemi kurabilmek için gerek kamu gerekse mülk sahiplerinden sağlanan olanakları kullandığı, öte yandan kendilerine yasa ve yönetmeliklerle otopark yapılması veya yaptırma yetki ve sorumluluğu verilen idarelerin bu görevlerini yerine getirip getirmeme hususunda takdir yetkisine sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Bu itibarla, davacının otopark bedeli ödemesine karşın bu hizmetten yararlanamadığından bahisle ödediği paranın faiziyle birlikte iadesini istemesi ve bunun yargı yerlerince kabul edilmesi, yasa ve yönetmelikte öngörülmeleyen bir kuralın yargı kararıyla uygulanması sonucunu doğurur ki; bu da yukarıda bahsedildiği gibi hizmetin yerine getirilmesi sorumluluğunu ortadan kaldırır, bu da sağlıklı bir kentleşme ve güvenli bir ulaşım sisteminin oluşmasını engeller. Bu nedenle de esasen yukarıda yer verilen mevzuat uyarınca ilgili idaresince otopark ihtiyacı karşılandıktan sonra alınması gereken otopark bedelinin, bu görev yerine getirilmeden davacıdan tahsil edilmesi mevcut düzenlemelere uygun olmamakla beraber, idarenin bu görevini sonradan yerine getirmemesi söz konusu olamayacağından, önceden alınan bedelin iadesi de mümkün görülmemektedir (...)

16. Danıştay aynı zamanda, 20 Haziran 2013 tarihinde, başvuran tarafından yapılan karar düzeltme talebini de reddetmiştir.

17. Anayasa Mahkemesi, 18 Eylül 2014 tarihinde, başvuranın, özellikle mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyetçi olduğu bireysel başvuruyu reddetmiştir. Anayasa Mahkemesi, ilgilinin şikâyetlerinin yargılamanın adilliğine ilişkin olduğu, mahkemeler tarafından kanunun yorumlanması ve delil unsurlarının değerlendirilmesiyle ilgili olduğu ve yargılamanın sonucuna yönelik olduğu kanaatine varmıştır. Anayasa Mahkemesi, başvuranın iddialarını sunma imkânına sahip olduğu ve ilgili mahkemelerin kararlarını gerekçelendirdikleri ve keyfi bir değerlendirme veya açık bir takdir hatası yapmadıkları kanısına vararak, başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir. Bu karar, 27 Ekim 2014 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir.

HUKUKÎ ÇERÇEVE VE İLGİLİ İÇ HUKUK UYGULAMASI

18. Anayasa'nın 125. maddesinin 1 ve 7. fıkraları aşağıdaki gibidir:

“İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.

(...)

İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür.”

19. İmar Kanunu (3194 sayılı Kanun) maddelerinin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

Madde 37:

“İmar planlarının tanziminde planlanan beldenin ve bölgenin şartları ile müstakbel ihtiyaçlar göz önünde tutularak lüzumlu otopark yerleri ayrılır. Otopark ihtiyacı bulunan bina ve tesislere lüzumlu otopark yeri tefrik edilmedikçe yapı izni, otopark tesis edilmedikçe de kullanma izni verilmez (...).”

Madde 44 § 3:

“Otopark ayrılması gereken bina ve tesisler ile diğer hususlar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikte tespit edilir. Otopark yapılmasını gerektiren bina ve tesislerin neler olduğu, otopark ihtiyacının miktar, ölçü ve diğer şartları ile bu ihtiyacın nasıl tespit olunup giderileceği ise, bu yönetmelikte belirtilir.”

20. 1 Temmuz 1993 tarihli Otopark Yönetmeliği’nin 15. maddesinin geçici 3. maddesinin ilgili kısmı aşağıdaki şekildedir:

“Belediyeler, nüfusun otopark ihtiyacını tespit ederek, otopark alanı oluşturmaya yönelik imar planı revizyonlarını veya değişikliklerini en geç iki yıl içinde yaparlar [Yeni] planların yürürlüğe girmesinden en geç üç ay içinde bu planı tatbik etmek üzere beş yıllık imar programını hazırlayarak bu süre içerisinde uygularlar.”

21. 1 Temmuz 1993 tarihli Yönetmelik’in 9. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“Bina içinde veya parselinde otopark yapılması mümkün olmayan yapıların durumu imar durumu ile ilgili ilk müracaat tarihinden başlayarak 30 gün içinde ilgisine gerekçeleri ile birlikte bildirilir. Belediyeler bina otoparkı yerine otopark sorununun nasıl çözümleneceğini, binanın hangi bölge veya genel otoparkından yararlanacağını da bildirmekle ve bu otoparkları tesis etmekle yükümlüdür. Bu durumda bölge veya genel otoparktan yararlananlardan ayrıca kullanım ücreti alınmaz.”

22. 1 Temmuz 1993 tarihli Yönetmelik’in 10. maddesinin ilgili kısmı aşağıdaki şekildedir:

“Otopark bedellerinin tahakkuk ve tahsil esasları Yönetmelik ve Tebliğ hükümleri de dikkate alınarak belediye meclisleri veya il genel meclisleri tarafından belirlenir.

Otopark bedelleri kamu bankalarından herhangi birinde açılacak otopark hesabına yatırılır. Bu hesapta toplanan meblağa yasaların öngördüğü faiz oranı uygulanır. (...) İlçe belediyeleri hesabında toplanan otopark meblağı, büyükşehir belediyelerince o ilçe sınırları içerisinde yapılacak (...) otoparkları için kullanılır.”

23. 1 Temmuz 1993 tarihli Yönetmelik’in 11. maddesinin ilgili kısmı aşağıdaki şekildedir:

Otopark hesabında toplanan meblağ, belediyelerin kendi kaynaklarından ayıracağı tahsisatla birlikte, (...) beş yıllık imar programına göre hazırlanan kamulaştırma projesi karşılığında otopark tesisi için gerekli arsa alımları ile bölge ve genel otoparkların inşasında kullanılır. Otopark hesabında toplanan meblağ otopark tesisi dışında başka bir amaçla kullanılamaz. Otopark hesabında toplanan meblağ, (...) belediyesinin yazılı talimatı üzerine ilgili bankaca hak sahibine ödenir. Otopark hesabında toplanan meblağın, amacında kullanılıp kullanılmadığı hususu İçişleri Bakanlığı’nca denetlenir.”

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

1.SÖZLEŞME’YE EK 1 NO.LU PROTOKOLÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

24. Başvuran, Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesini ve Sözleşme’nin 6. maddesini ileri sürerek, kendisine otopark yeri tahsis edilmesi için belediyeye katılım ücreti ödemiş olmasından ancak karşılığında hiçbir şey alamamış olmasından şikâyet etmektedir.

25. Hükümet, bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

26. Mahkeme, olay ve olguların hukuki tavsifini kendisinin takdir ettiğini ve başvuranlarca veya Hükümetlerce bunlara atfedilen nitelendirmelere bağlı olmadığını hatırlatmaktadır (bk. örneğin, *Molla Sali/Yunanistan* [BD], no. 20452/14, § 85, 19 Aralık 2018 ve *Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], no. 37685/10 ve 22768/12, §§ 123-126, 20 Mart 2018). Mahkeme, somut olayda, davayı yalnızca Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi altında inceleyecektir. Bu madde aşağıdaki gibidir:

“Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâlel getirmez.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

27. Hükümet, başvurunun Sözleşme hükümleriyle *konu bakımından* (*ratione materiae*) bağdaşmadığını ileri sürmektedir. Hükümet, bu bağlamda, başvuranın talep ettiği “otopark ücreti” olarak ödenen miktarın iadesinin hem

mevzuat hem de içtihatlar uyarınca öngörülmediği ve dolayısıyla ilgiliye mülkiyet hakkı tanınamayacağı kanaatindedir.

28. Hükümet, başvuranın mağdur sıfatı bulunmadığını iddia etmektedir. Hükümet, belediyenin beş kamuya açık otopark inşaatı projesi yürütmekte olduğunu ve inşaatlar tamamlanınca başvuranın da bölgedeki diğer sakinler gibi otopark hizmetinden yararlanabileceğini belirtmektedir.

29. Son olarak, Hükümet, başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu kanısındadır.

30. Başvuran, bu iddiaları reddetmektedir. Başvuran, 1 Temmuz 1993 tarihli Otopark Yönetmeliği'nin 15. maddesinin geçici 3. maddesine atıfta bulunmakta ve 2021 yılında belediye tarafından kendisine halen bir otopark hizmeti sunulmadığını belirtmektedir. Başvuran ayrıca, Akdeniz Mersin Belediye Başkanlığından 22 Kasım 2021 tarihli ve belediyede belediye tarafından işletilen halka açık bir otopark bulunmadığını belgeleyen bir belge sunmaktadır.

31. Mahkeme, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ilk kısmında öngörülen “mülk” kavramının maddi mülklerin mülkiyetiyle sınırlı olmayan ve iç hukuka ilişkin resmi nitelendirmelerden bağımsız olan özerk bir kapsama sahip olduğunu hatırlatmaktadır: önemli olan, belirli bir davanın koşullarının, bir bütün olarak ele alındığında, başvuranı söz konusu hüküm tarafından korunan önemli bir menfaat sahibi yapıp yapmadığını incelemektir (*Öneryıldız/Türkiye* [BD], no. 48939/99, § 124, AİHM 2004 XII). Böylece, maddi mülkler gibi, varlıkları teşkil eden diğer bazı hak ve menfaatler, “mülkiyet hakları” ve dolayısıyla, bu hüküm uyarınca “mülkler” olarak değerlendirilebilmektedir (*Iatridis/Yunanistan* [BD], no. 31107/96, § 54, AİHM 1999 II ve *Beyeler/İtalya* [BD], no. 33202/96, § 100, AİHM 2000 I). Ayrıca, “mülkler” kavramı “güncel mülklerle” sınırlı değildir ve başvuranın mülkiyet hakkından etkin bir şekilde yararlanma konusunda en azından “meşru bir beklentiye” sahip olduğunu iddia edebileceği alacakları da dâhil olmak üzere, mirasla ilgili değerleri de kapsayabilmektedir (örneğin bk. *Liechtenstein Prensi Hans-Adam II/Almanya* [BD], no. 42527/98, § 83, AİHM 2001 VIII).

32. Mahkeme, başvuran tarafından “otopark ücreti” olarak idareye ödenen miktarın iade edilme imkânıyla ilgili olarak, böyle bir olasılığın ulusal mevzuat tarafından öngörülmediğini gözlemlemektedir; öyle ki, bu koşullarda, Mahkeme,

başvurunun ödediği katılım ücretinin bir gün iade edileceği yönündeki beklentisinin, mahkemede ileri sürülebilmesi için yeterince ortaya konulan bir alacak şekli ve dolayısıyla Mahkemenin içtihatları anlamında ayrı bir “mülk” teşkil ettiği sonucuna varamaz (*Kopecký/Slovakya* [BD], no. 44912/98, §§ 25-26, ECHR 2004 IX).

33. Bununla birlikte, başvurunun kendi talebiyle ilgili olarak bir başka husus daha söz konusudur. Nitekim Mahkeme, çok sayıda yerel faktörle ilişkili bir takdir yetkisinin kullanılmasının, şehir planlama politikaları ve tedbirlerinin seçimi ve uygulanmasının doğasında olduğunu kabul etse de somut olayda ortaya çıkana benzer bir sorunla karşı karşıya kalındığında, yetkili makamlar, hiçbir şekilde zamanında, doğru ve her şeyden önce tutarlı bir şekilde harekete geçme yükümlülüklerini ortadan kaldırmadığı için bu takdir yetkisini meşru olarak ileri süremezler. Kamuya açık otoparkların sunulması amacıyla belediyeye 38 otopark yerinin bedeline denk gelen bir miktar para ödeyen, bu otoparklardan da yararlanmak isteyen ve karşılığında idareden hiçbir şey almayan başvuran, devletin sorumlu tutulmasını gerektirecek bir kusur teşkil eden bu ihmalden şikâyetçi olabilir ve idarenin, vatandaştan katkı aldığı hizmeti sunmak için yasal bir yükümlülüğünün bulunması nedeniyle, hizmeti sunmamasına karşılık tazminat elde etme konusunda meşru bir beklentisi olabilirdi. Başka bir ifadeyle, yetkili makamlar tarafından verilen taahhütlere güvenerek talep edilen miktarı iyi niyetle ödeyen ilgilinin, söz konusu otopark yerlerinden mahrum kalmasına neden olan belediyenin bu yasal yükümlülüğünü yerine getirmemesini idari mahkemeler önünde ileri sürmekte önemli bir menfaati bulunmaktaydı. Böylelikle başvurunun, mahkemede ileri sürülebilmesi için yeterince ortaya konulan bir alacağı, dolayısıyla 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesinin ilk cümlesinde ifade edilen norm anlamında bir “mülkü” vardı ve söz konusu şikâyetin bu yönü için de geçerliydi. Sonuç olarak, başvurunun Sözleşme’nin hükümleriyle *konu bakımından (ratione materiae)* bağdaşmadığı iddiasına ve mağdur sıfatının bulunmadığına ilişkin itirazların reddedilmesi gerekmektedir.

34. Mahkeme, başvurunun Sözleşme’nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve öte yandan, başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını tespit ederek, başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas Hakkında

35. Başvuran, davanın koşullarının Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesini ihlal ettiğini ileri sürmektedir.

36. Hükümet, başvuranın iddialarına karşı çıkmaktadır. Hükümet, belediyenin, başvuranın taşınmazının yakınında yeni otopark alanlarının inşası için çalışmalara başladığını belirtmektedir. Hükümet, mevzuata atıf yapmakta ve alınan verginin sadece ilgiliye özel otopark yerlerinin tahsis edilmesini veya belediye tarafından kendisi için yeni bir otopark inşa edilmesini finanse etmediğini ifade etmektedir. Hükümet, başvuranın ticari bir şirket olduğunu ve kendisinden sağduyulu davranmasının ve şehirdeki otopark sorununun doğasında var olan zorlukların farkında olmasının beklendiğini eklemektedir. Dolayısıyla, Hükümete göre, başvuranın yapı ruhsatını alması ve yakın çevrede otopark çalışmalarının başlaması nedeniyle, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin gerektirdiği adil denge bozulmayacaktır.

37. Mahkeme, öncelikle, başvurunun yapılmasından sonra meydana gelen gelişmeleri dikkate almak için yetkili olduğunu hatırlatmaktadır. Mahkeme ayrıca, Devletin tutumunun Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesine uygunluğunu değerlendirmek için Sözleşme'nin "somut ve etkili" hakları korumayı amaçladığını akılda tutarak söz konusu çeşitli menfaatlerin kapsamlı bir incelemesini yapması gerektiğini hatırlatmaktadır. Mahkeme, görüşünün ötesine geçmeli ve ihtilaf konusu durumun gerçekliğini araştırmalıdır (*Plechanow/Polonya*, no. 22279/04, § 101, 7 Temmuz 2009).

38. Mahkeme, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin yapısına ve bu hükmün içerdiği üç ayrı kurala ilişkin yerleşik içtihadına atıfta bulunmaktadır (bk. diğer birçok karar arasında, *Vistiņš ve Perepjolkins/Letonya* [BD], no. 71243/01, §§ 93-94, 25 Ekim 2012).

39. Mahkeme, davanın, mülkiyete saygı hakkının belirtildiği, söz konusu hükmün birinci cümlesinin ilk kısmında yer alan genel norm ışığında incelenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır.

40. Mahkeme, bu bağlamda, 1 No.lu Protokol'ün 1.maddesinin bazı pozitif yükümlülükler içerdiğini hatırlatmaktadır. Bu hükmün güvence altına aldığı hakkın gerçek ve etkin şekilde kullanımı, yalnızca Devletin herhangi bir müdahaleden

kaçınma görevine bağlı değildir, ancak özellikle bir başvuranın makamlardan haklı olarak bekleyebileceği tedbirler ile ilgilinin mülklerinden etkin bir şekilde yararlanması arasında doğrudan bir bağın bulunması durumunda, pozitif koruma tedbirlerini de gerektirebilmektedir (*Kotov/Rusya* [BD], no. 54522/00, § 109, 3 Nisan 2012).

41. 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi bakımından Devletin pozitif yükümlülükleri ile negatif yükümlülükleri arasındaki sınır kesin bir tanımlamaya elverişli olmasa da uygulanabilir ilkeler yine de karşılaştırılabilir niteliktedir. Dava devletin pozitif yükümlülüğü açısından da incelense kamu makamlarının gerekçelendirilmesi gereken müdahalesi açısından da incelense uygulanacak kriterler esasen farklı değildir. Her iki durumda da bir bütün olarak bireyin ve şirketin çatışan menfaatleri arasında kurulması gereken adil denge dikkate alınmalıdır. Ayrıca, söz konusu hükümde sıralanan amaçların, kamu yararı gereklilikleri ile başvuranın temel mülkiyet hakkı arasında bir dengenin kurulup kurulmadığı sorununun değerlendirilmesi konusunda belirli bir role sahip olabileceği doğrudur. Her iki durumda da Devlet, Sözleşme'ye uyulmasını sağlamak için alınacak tedbirleri belirleme konusunda belirli bir takdir yetkisine sahiptir (*ibidem*, § 110).

42. Bu açıdan Mahkeme, idarenin, ekonomik ve sosyal politika uygulamak için geniş bir serbestliğe sahip olmasının normal olduğu kanaatindedir ve “kamu yararı” zorunluluklarını kavrama biçimine saygı duymaktadır. Nitekim Mahkeme, modern imar planlamalarının, özellikle büyük kentsel alanlarda, zaman zaman zor düşünce ve değerlendirmeler gerektirdiğinin ve çoğu zaman uygulanması oldukça zaman aldığının farkındadır.

43. Mahkeme, somut olayda, başvurana bir bina inşa etmesi için yapı ruhsatı verildiğini gözlemlemektedir. Başvuran, izin verilen projenin yeterli sayıda otopark yeri içermemesi nedeniyle eksik 38 otopark yerine karşılık gelecek şekilde mevzuatta öngörülen katkı olarak belediyeye 59.879,35 TL ödemiştir.

44. Mahkeme, dolayısıyla bu miktarın kamuya açık bir otoparkın inşası için tahsis edilmesinin ve başvuranın bundan faydalanmasının sağlanmasının belediyenin görevi olduğunu kaydetmektedir.

45. Mahkeme, bu bağlamda, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki pozitif yükümlülüğün, görevini yerine getirmesi için idarenin gerekli tedbirleri almasını gerektirdiğini değerlendirmektedir. Ancak başvuran tarafından sunulan ve belediyede belediye tarafından işletilen halka açık bir otopark bulunmadığını gösteren 22 Kasım 2021 tarihli Mersin/Akdeniz Belediyesine ait belge (yukarıda 30. paragraf), belediyenin 15 yılı aşkın bir süredir yasal yükümlülüğünü yerine getirmediğini açıkça göstermektedir. Başka bir ifadeyle, başvuran, kendisine sunulmayan bir hizmet için ödeme yapmıştır. Belediyenin bu ihmali, bu dönem boyunca söz konusu otopark yerlerinden mahrum kalan başvuran açısından zararlı sonuçlara yol açmıştır ve yerel mahkemeler, belediye tarafından yapılan usulsüzlüğü gündeme getirmiş olmalarına rağmen (yukarıdaki 15. paragraf), idarenin neden olduğu bu belirsizlik durumunu giderememiştir. Son olarak Mahkeme, başvuranın bu zarar bağlamında tazminat almadığını tespit etmektedir. Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin gereklilikleriyle kesinlikle uyumlu olmayan bir durum söz konusudur.

46. Sonuç olarak, söz konusu hüküm ihlal edilmiştir.

II.SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

47. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

48. Başvuran adil tazmin olarak en az 15.000 avro talep etmektedir.

49. Hükümet bu talebe itiraz etmektedir ve *Kaynar ve diğerleri/Türkiye*, no. 21104/06 ve 2 diğer başvuru, 7 Mayıs 2019) kararına atıfta bulunarak, Mahkemeyi, her hâlükârda tazminat konusunu Tazminat Komisyonuna göndermeye davet etmektedir.

50. Mahkeme, Türk Hükümetinin Tazminat Komisyonunun yetkilerini genişletmeye yönelik girişiminin, Sözleşme tarafından kurulan insan haklarını koruma mekanizmasının ikincil niteliğini güçlendirdiğini ve Mahkeme ve Bakanlar Komitesi için, kendilerine sırasıyla Sözleşme'nin 41 ve 46. maddelerinin yüklediği görevlerin yerine getirilmesini kolaylaştırdığını hatırlatmaktadır (yukarıda anılan *Kaynar ve diğerleri*, § 73).

51. Mahkeme, somut olayda, başvuran tarafından maruz kalınan zararın değerlendirilmesi sorununu makul bir şekilde çözmesine imkân verecek tüm araçlara sahip olmadığını tespit etmektedir.

52. Mahkeme, davanın koşullarında, ulusal mahkemelerin maruz kalınan zararı değerlendirmek için kesinlikle kendisinden daha iyi bir konumda olduğunu ve Sözleşme'nin ihlali sonlandırmak ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeterli hukuki ve teknik imkânlara sahip olduğunu değerlendirmektedir.

53. Mahkeme, nihai kararın tebliğ edilmesinden itibaren üç ay içerisinde Tazminat Komisyonuna yapılan bir başvurunun, idare tarafından bir tazminat ödenmesiyle sonuçlanabileceği ve bu başvuru yolunun, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi bakımından tespit edilen ihlalin telafisi için uygun bir yol teşkil ettiği kanaatindedir (*ibidem*, § 74). Mahkeme, maddi zarar bağlamında tazminatın yalnızca başvuranın yeni otopark alanlarının inşası sonunda otopark yerlerini teslim almaması halinde söz konusu olacağını açıklığa kavuşturmak istemektedir.

54. Mahkeme, yukarıda belirtilenler ışığında, ulusal hukukun artık tespit edilen ihlalin sonuçlarını ortadan kaldırmaya imkân verdiği sonucuna varmakta ve bu sebeple, başvuran tarafından bu bağlamda sunulan talep hakkında karar vermeye yer olmadığı kanaatine varmaktadır. Sonuç olarak Mahkeme, başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı gösteren herhangi bir nedenin bulunmadığı kanaatindedir (Sözleşme'nin 37. maddesinin 1. fıkrasının c) bendi). Mahkeme ayrıca, somut olayda Sözleşme ve Protokolleri tarafından güvence altına alınan insan haklarına saygı gösterilmesine ilişkin olarak başvurunun incelenmesinin devamını gerektiren özel koşulların bulunmadığı görüşündedir (Sözleşme'nin 37. maddesinin 1. fıkrasının *sonu (in fine)*). Ayrıca, vardığı sonuç, Sözleşme'nin 37. maddesinin 2. fıkrasının kendisine koşulların bunu haklı kıldığı kanısına vardığında, bir başvurunun yeniden kayda alınması imkânını verdiğini dikkate almaktadır.

55. Dolayısıyla davanın, Sözleşme'nin 41. maddesinin uygulanması konusuna ilişkin kısmının kayıttan düşürülmesi uygundur.

İKİZTAŞ ELEKTRİK TAAHHÜT TİCARET VE SANAYİ LİMİTED ŞİRKETİ / TÜRKİYE

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine;
3. Davanın Sözleşme'nin 41. maddesinin uygulanması hususuna ilişkin kısmının kayıttan düşürülmesine *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca 4 Ekim 2022 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Dorothee von Arnim
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Jon Fridrik Kjølbro
Başkan